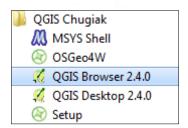
QGIS Basisopleiding

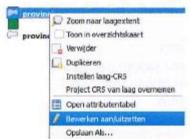
Inhoudstafel

- GIS en GIS-data
- QGIS: een Open Source Toepassing
- De opbouw van de gebruikersinterface
- Verkennen van geodata met QGIS
- Coördinatensystemen
- Aanmaken en wijzigen van geodata met QGIS
- De QGIS Browser
- Visualisatie en cartografische mogelijkheden
- Output creëren en resultaten exporteren
- Tabellen
- Bevragen van gegevens
- Geografische analyses
- Koppelingen
- Rasters
- QGIS Plugins
- GRASS
- QGIS Resources

- Vergelijking met ArcGIS
  - ArcGIS: enkel datasets aanmaken via aparte browser: ArcCatalog of Catalog Window
  - QGIS: aanmaken van nieuwe dataset rechtstreeks in het project
  - Sinds 1.8.0 versie ook aparte browser voor databeheer (zie verder)
  - Geen mogelijkheid tot aanmaak van Personal of File Geodatabases

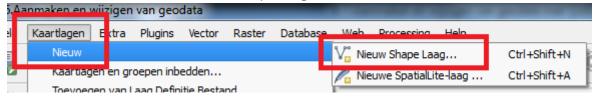
- Opbouwen van datasets in QGIS
  - In nieuwe shapefile kunnen objecten toegevoegd (ingetekend) worden: editeerbaar maken van de laag
  - M.b.v. teken- en editeertools kunnen objecten toegevoegd worden of bestaande objecten gewijzigd worden

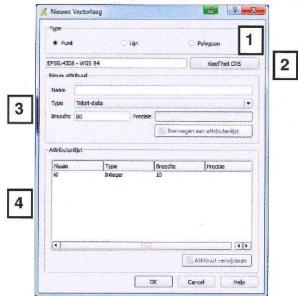

Het is enkel mogelijk om shapefiles, SpatiaLite-bestanden en gpxbestanden te editeren. Andere bestandstypes (voorlopig) *niet*.

Aanmaken van een nieuwe shape laag

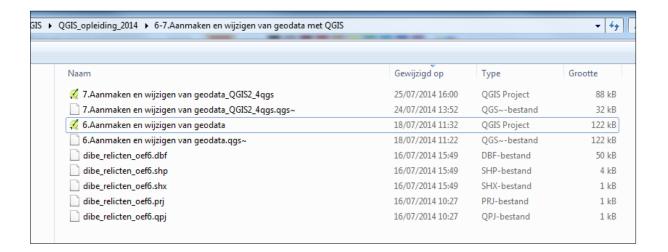
Nieuwe shapefile aanmaken

- 1/ Type shapefile (punt, lijn, polygoon
- 2/ Coördinatensysteem
- 3/ Nieuwe attributen toevoegen
- 4/ Attributenlijst

Minstens één attribuut is verplicht!

- Nieuwe shapefile aanmaken
  - Bepalen van de opslaglocatie

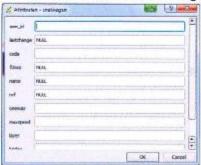
- Opbouwen van datasets in QGIS
  - Start een nieuwe editeersessie met behulp van
  - Nieuwe punten, lijnen of polygonen kunnen respectievelijk met volgende knoppen toegevoegd worden:

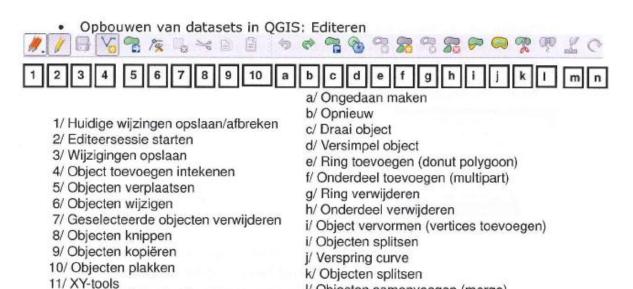

- Vervolgens kunnen met de muis nieuwe objecten ingetekend worden
- Klik op de rechtermuis als je klaar bent met editeren van een object
- Vervolgens kunnen attributen worden ingevuld

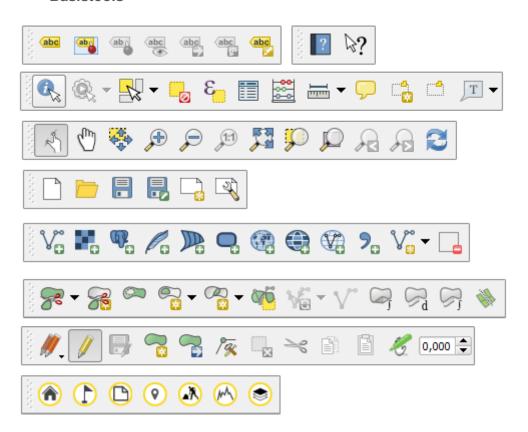
I/ Objecten samenvoegen (merge)

n/ Puntsymbolen roteren

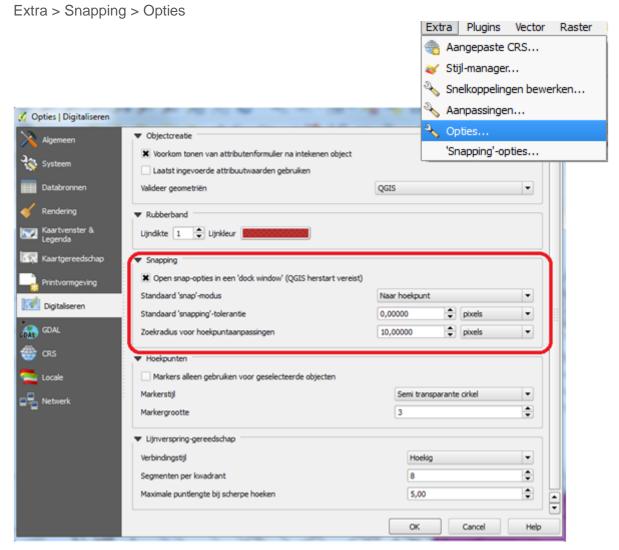
m/ Attributen van objecten samenvoegen (merge)

Icoon	Doel	Icoon	Doel
#	Huidige wijzigingen		Bewerken aan/uitzetten
0 0	Toevoegen Objecten: Punten	√	Toevoegen Objecten: Lijnen
~	Toevoegen Objecten: Polygonen	%	Verplaatsen Object
1/2/	Bewerken van Knooppunten	- 2	Verwijderen Geselecteerd(e) Object (en)
~	Knippen van Objecten		Kopiëren van Objecten
	Plakken van Objecten		Opslaan wijzigingen laag

Basistools

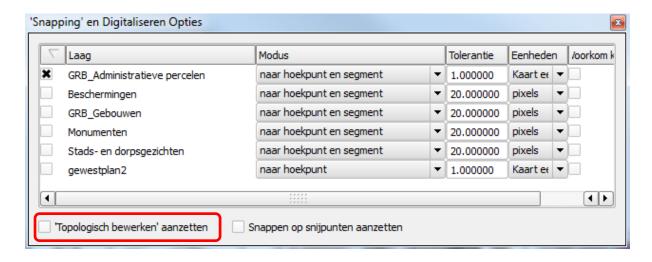

Snapping opties voor het project waarin je werkt

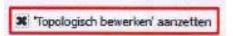

- Snapping opties voor een specifieke laag
- Specifieke Snapping-Opties
- Snapping naar:
  - Hoekpunt
  - Segment
  - beiden
- Tolerantie eenheden in:
  - Kaarteenheden (meters, degrees, ...)
  - Pixels

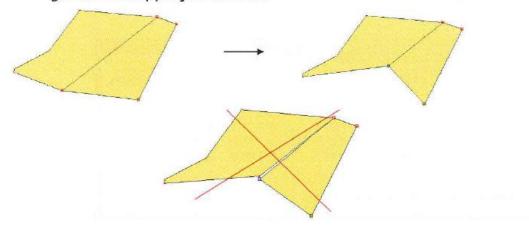

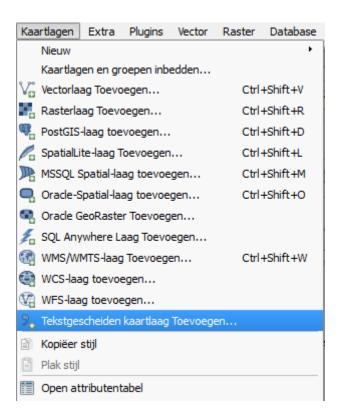
• Topologische editeren

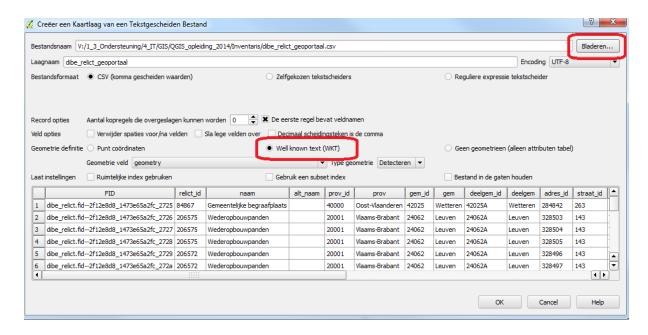
- Topologische regel: percelen moeten gesloten vlakken vormen, moeten aan elkaar aansluiten en mogen niet overlappen
- Mogelijke fouten: Overlappingen, "gaps" (gaten)
- Vb.: Vermijden van "slivers" (gaten) dmv van editeren op basis van gemeenschappelijke vertices

- Tekstbestanden met X,Y coördinaten kunnen ingeladen worden als een puntobjectenlaag:
  - Kaartlagen > Toevoegen Tekengescheidentekst Kaartlaag

Blader naar bestand (CVS: kommagescheiden bestand/Comma Separated Values)

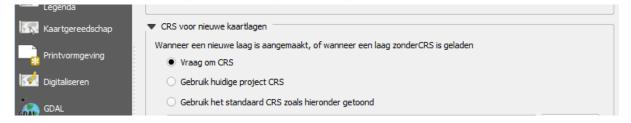

Oefening 6: Editeren

- Open het project "6.Editeren".
  - Map: QGIS_opleiding_2014\6-7.Aanmaken en wijzigen van geodata met QGIS Momenteel bevat dit project enkel een gescande (raster) gewestplankaart (Tiffafbeelding).
    - Map: QGIS_opleiding_2014\Topo_Ortho
- Haal vervolgens de Vector lagen Adp_oefenin6.shp en Gbg_oefening6.shp vanuit de map Kadaster binnen in je QGISproject. Geef deze lagen een andere naam en verander de weergave
  - GRB_Administratieve percelen
  - o GRB Gebouwen
- Haal de laag M-def en SD_def binnen in je project. Hernoem deze lagen naar:
  - Monumenten
  - Stads- en dorpsgezichten

Map: QGIS_opleiding_2014\Beschermingen\zip_beschermingen_20140408

- Zoom eerst in naar de optimale schaal voor het ingeladen rasterbeeld (rechtermuisknop - zoomen naar beste schaal).
- Alvorens de nieuwe laag aan te maken, verifiëren we de algemene instellingen (Extra > Opties). We willen nl. het CRS van de nieuwe laag zelf kiezen. Als je het laatste stuk van "Oefening 5: Coördinaatsystemen in Quantum GIS" correct uitvoerde, staat dit al juist (zoals hieronder aangegeven):

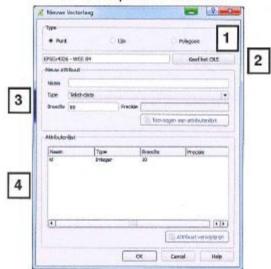
Maak een nieuwe shape laag aan

Kies Kaartlagen > Nieuw > Nieuw Shape Laag. Alvorens er verder iets gebeurt, moet je eerst het CRS kiezen waarin de nieuwe laag zal staan. Kies voor Belgische Lambert

EPSG:31370 - Belge 1972 / Belgian Lambert 72

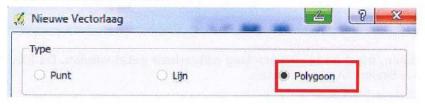
Nieuwe shapefile aanmaken

- 1/ Type shapefile (punt, lijn, polygoon
- 2/ Coördinatensysteem
- 3/ Nieuwe attributen toevoegen
- 4/ Attributenlijst

Minstens één attribuut is verplicht!

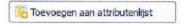
 Het invulformulier "Nieuwe Vectorlaag" opent. Hier definiëer je het objecttype en de structuur van de aan te maken tabel (velden van de attribuuttabel). We willen een polgyonenlaag aanmaken.

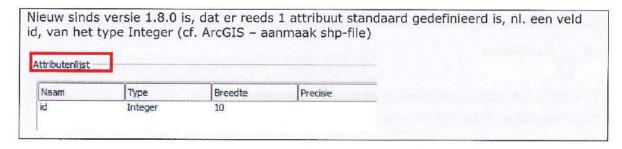

Vervolgens definiëren we 2 attribuutvelden:

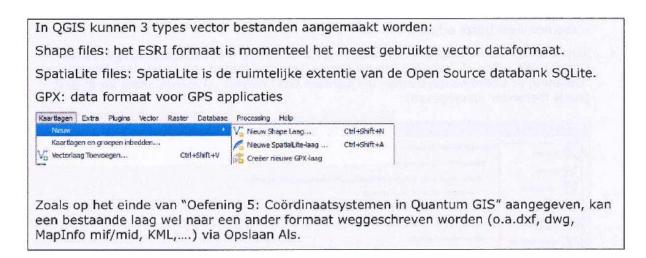
- · Veld "Code" van het type "Geheel getal"
- Veld "Omschrijving" van het type "Tekst data" met een kolombreedte van 30 karakters.

Klik op "Toevoegen aan attributenlijst" om de velden ook effectief toe te voegen.

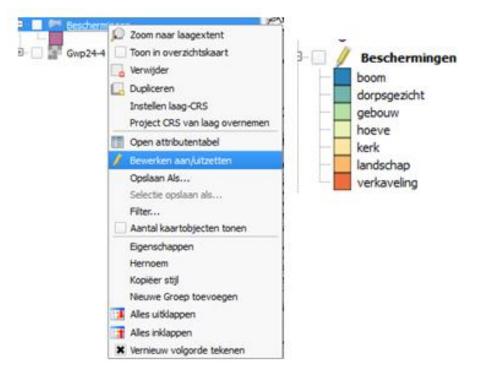

- Nadat je de 2 velden hebt toegevoedg, klik OK. Pas nu kun je een naam voor het bestand opgeven (alsook de locatie waar het moet opgeslagen worden).
- Noem het bestand "Beschermingen" en sla het op in de folder van deze oefeniing. De nieuwe lege kaartlaag wordt aan het kaartdocument toegevoegd.

 Om te kunnen intekenen, moet de te wijzigen laag editeerbaar gezet worden. Dit kan via de rechtermuisknop – Bewerken aan/uitzetten.

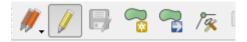

Een editeerbare laag wordt in de inhoudsopgave aangegeven met een potlood-icoontje.

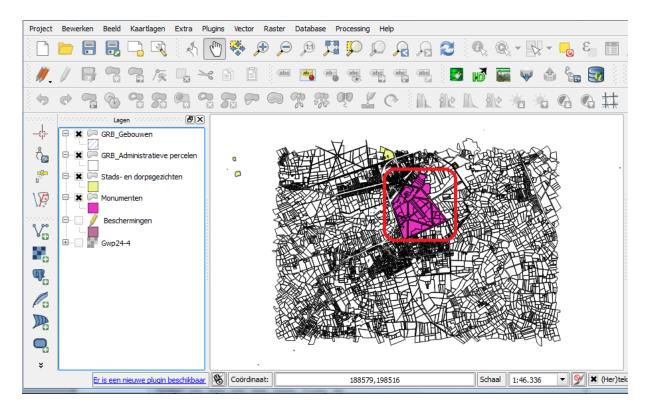
Er kunnen meerdere lagen tegelijkertijd editeerbaar zijn.

Enkel shapefiles of SpatiaLite lagen kunnen geëditeerd worden.

Enkel wanneer er minstens één laag editeerbaar is, zullen de icoontjes in de tekenknoppenbalk geactiveerd worden – anders zijn ze uitgegrijsd.

- Om nauwkeurig te kunnen intekenen, moeten we voldoende inzoomen. Zoom in op onderstaande bescherming (Kasteeldomein de Merode).
- Om deze bescherming terug te vinden, zoom je naar de volledige kaartextent van de laag GRB_Adminitratieve percelen (rechtermuisknop > Zoom naar laagextent) Je vindt deze afbakening in het midden bovenaan.

• Een ander belangrijk aandachtspunt is het instellen van de snapping-opties. Polygonen en lijnstukken moeten precies aansluiten om een topologisch correcte dataset te vormen. Dit betekent dat aaneensluitende lijnen/polygonen gezamenlijke (hoek)punten hebben.

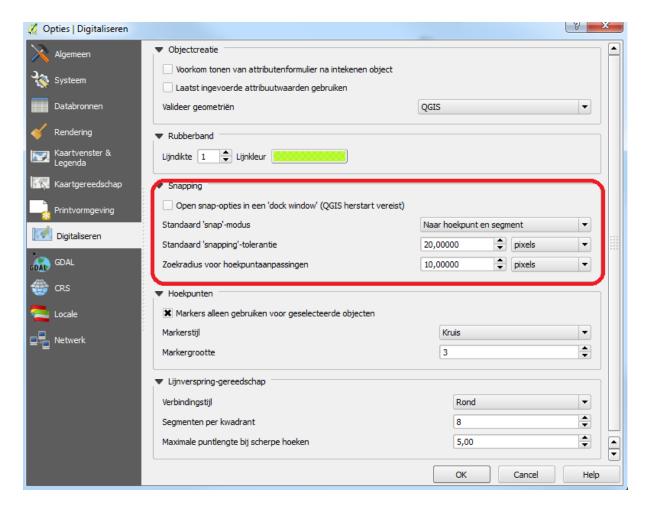
Er zijn 2 manieren om snapping-opties in te stellen:

 Extra > Opties > Digitaliseren > Snapping
 Dit heeft betrekking op algemene snapping-instellingen. De instellingen die je hier kiest zijn de standaardinstellingen wanneer je een nieuw QGIS project opent.

Snapping toleranties

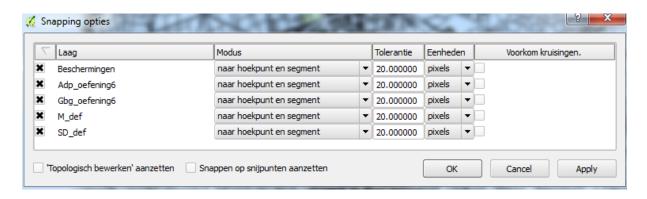
De Snapping tolerantie is de afstand die QGIS gebruikt om te zoeken naar het dichtstbijzijnde hoekpunt en/of lijnsegment waar een nieuw hoekpunt geplaatst of een bestaand hoekpunt naar verplaatst moet worden. Wanneer de muiscursor verder dan die afstand van een bestaand hoekpunt bevindt dan zal het hoekpunt daar geplaatst worden waar de muiscursor zich bevindt. Binnen die afstand zal deze naar een bestaand hoekpunt 'snappen'! De instellingen van de snapping tolerantie heeft effect op al het gereedschap dat toleranties gebruikt.

Algemene snapping-instellingen: Extra > Opties > Digitaliseren > Snappings

Project snapping-instellingn: Extra > Snapping Opties

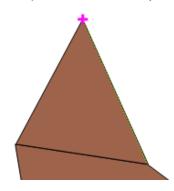
Dit zijn opties voor het specifieke project dat op dat ogenblik geopend is. Deze Snappings hebben voorrang op de algemene Snappingsinstellingen.

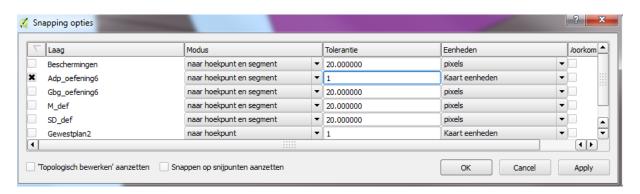
 Ga naar Extra > Snappings opties. Vink de laag Gewestplan2 aan, kies als Modus "naar hoekpunt" en stel een tolerantie van 1 kaart eenheden in. Klik OK om de instellingen te bevestigen.

Bij het intekenen zal je cursor naar een hoekpunt getrokken worden dat het dichtst in de buurt van je cursor is. Op deze manier teken je de afbakeningen topologisch correct in.

• Start met Object toevoegen > ga met je cursor over een afbakening in de laag gewestplan2 > onmiddellijk verschijnen de hoekpunten in de vorm van een kruisje.

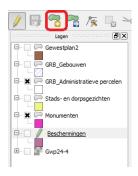

 Pas de snapping van de laag GRB_Adminitratieve percelen aan. Kies voor Modus "Naar hoekpunt en segment".

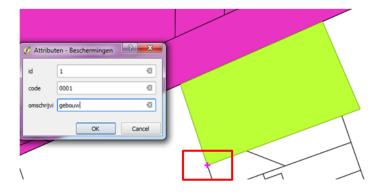
De snapping toleranties kunnen ingesteld worden op kaarteenheden of in pixels. Het nadeel van het gebruik van kaarteenheden is dat je dan telkens na in- en uitzoomen de toleranties moet aanpassen. Bij het gebruik van pixels heb je daar weinig last van. Bij een kaartschaal van 1:10.000 is een snapping tolerantie in kaarteenheden van zo'n 100 meter een werkbare instelling.

- Als eerste object tekenen we een nieuwe polygoon in in de laag Beschermingen. De nieuwe afbakening heeft als code "1" en als omschrijving "gebouw".
  - Om het intekenen te starten klik je op
    - o Zet je laag Beschermingen actief
    - Zet de snapping op de laag GRB_Administratieve percelen in Modus "Naar hoekpunt en segment". (Een segment is de afstand tussen 2 vertexen/vertices op een lijn).

Wat zie je?

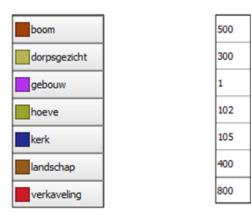
Er verschijnt telkens een kruisje als je met je cursor over een segment/hoekpunt gaat.

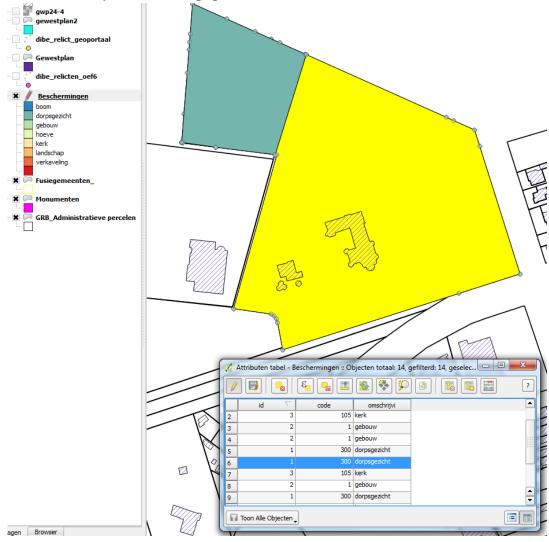
- Om af te sluiten klik je rechts. Onmiddellijk verschijnt een invulformulier waar je de attribuutwaarden van het juist ingetekende object kan invullen of je opent de attributen tabel en vult hier de gegevens in. Klik OK
- Door het gebruik van de snapping kun je topologisch juist intekenen. Er zullen geen slivers ontstaan (open ruimtes tussen de ingetekende objecten).

• Teken vervolgens enkele objecten in (zie hieronder voor de legende).

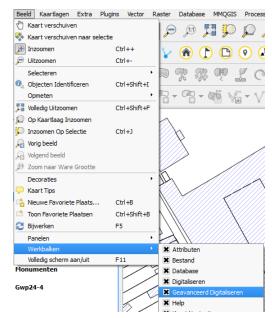
Symbool op kaart + omschrijving + code

- Merk op dat de muiscursor naar de hoekpunten wordt gedwongen wanneer je binnen de drempelafstand komt.
- Vul telkens de juiste attribuutgegevens in.

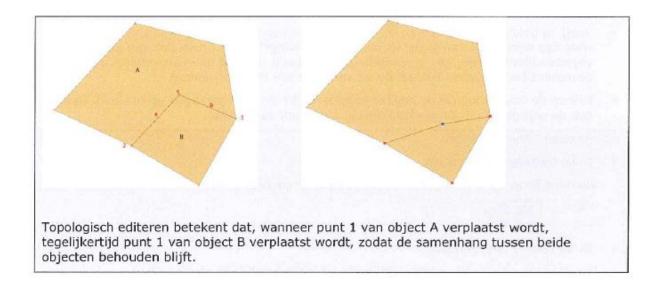
 Ga na of de toolbar "Geavanceerd Digitaliseren" is geopend: Klik op Beeld > Werkbalken en vink deze toolbar aan indien deze nog niet aangevinkt is.

- Splits het dorpsgezicht op volgens een perceelgrens: klik op de knop kaartobjecten splitsen en teken vervolgens een lijn die midden door een perceel gaat. Klik rechts om de lijn te beëindigen. Het dorpsgezicht is nu in 2 gesplitst.
- Bekijk de attributen tabel. Wat is er gebeurd met de attributen van het polygoon dat je opgesplitst hebt?
  - o 2 dorpssgezichten met dezelfde data maar met een andere afbakening
- Maak de laag Beschermingen transparant. Zo zie je de percelenlaag die eronder ligt.
  - Laag Eigenschappen/Properties > tab Stijl
- Het dorpsgezicht volgt niet juist de perceelsgrens. Dit kun je corrigeren. Zet het topologisch editeren aan.
  - Extra > Snapping Opties > 'Topologisch bewerken' aanzetten

Topologie beschrijft de verbondenheid van objecten in de ruimte: aaneengrenzende percelen bijvoorbeeld hebben een aantal hoekpunten en een aantal grenzen gemeenschappelijk. In databank-termen betekent dit dat een aantal punten van verschillende objecten, exact dezelfde coördinaten hebben.

In onderstaand voorbeeld hebben objecten A en B 3 gemeenschappelijke hoekpunten (1, 2 en 3), alsook 2 gemeenschappelijke zijden (a en b).

 Klik de knop "Knooppunt-gereedschap" en klik vervolgens op een knooppunt naar keuze.

Aanklikken één knooppunt maakt alle knooppunten van het desbetreffende object actief. Je moet wel in de buurt van een knooppunt klikken (afhankelijk van de ingestelde snaptolerantie), zoniet krijg je een foutenboodschap.

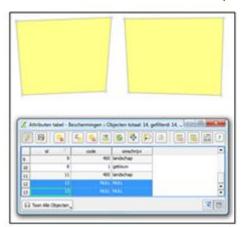
Start met het activeren van het Knooppunt-gereedschap en selecteer een object door hierop te klikken. Rond elk knooppunt verschijnen rode vierkantjes.

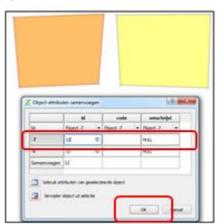
- Selecteren van knooppunten: Je kunt een enkel knooppunt selecteren door er precies op te klikken. Wanneer je op de lijn klikt die twee knooppunten verbindt, dan worden beide verbonden knooppunten geselecteerd. Wanneer je een vierkant trekt (met ingehouden linkermuisknop) waarbinnen zich meerdere knooppunten bevinden, worden deze knooppunten allemaal geselecteerd. Wanneer een knooppunt geselecteerd is zal de kleur hiervan blauw worden.
- **Toevoegen van knooppunten**: Om een knooppunt toe te voegen kun je dichtbij of op een lijnstuk 2x klikken. Het nieuwe knooppunt zal overigens altijd toegevoegd worden op de bestaande lijn en niet op de plaats waar je met de muis hebt geklikt. Het nieuwe knooppunt kun je daarna verplaatsen indien nodig.
- **Verwijderen van knooppunten**: Je kunt knooppunten verwijderen door deze eerst te selecteren en daarna op de Delete toets te drukken.
  - Je kunt met het Knooppunten-gereedschap geen volledig object verwijderen, zodra je dreigt onder het minimaal aantal benodigde punten voor het type vectorobject te komen, dat je aan het bewerken bent (1 voor punt, 2 voor lijn, 3 voor polygoon) zal het verwijderen niet doorgaan. Om een volledig object te verwijderen gebruik

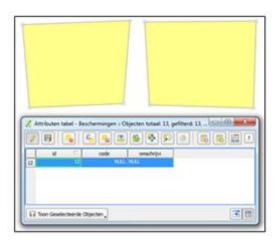
- Verplaatsen van knooppunten Selecteer eerst alle knooppunten die je wilt verplaatsen.
  Klik op een geselecteerd knooppunt of een lijnstuk en sleep deze naar de plek waar je
  alle geselecteerde knooppunten naar toe wilt verplaatsen. Wanneer snapping is
  geactiveerd zal de hele selectie zich verplaatsen ('snappen') naar het dichtstbijzijnde
  knooppunt of lijn.
  - Verplaats enkele foutief gelegen knooppunten zodat de grens tussen de 2 polygonen correct weergegeven wordt.
  - Teken vervolgens 2 nieuwe records in de laag beschermingen in.
  - Selecteenu beide met de selectie knop + de CTRL-toets. Je kunt de selectie ook in de attributen tabel aangeven.

- Kies de data die je wilt behouden > OK.
- De 2 polygonen staan nu samen onder 1 record in de attributen tabel. Je hebt nu een multipart polygoon aangemaakt (een polygoon bestaande uit verschillende deel-polygonen).

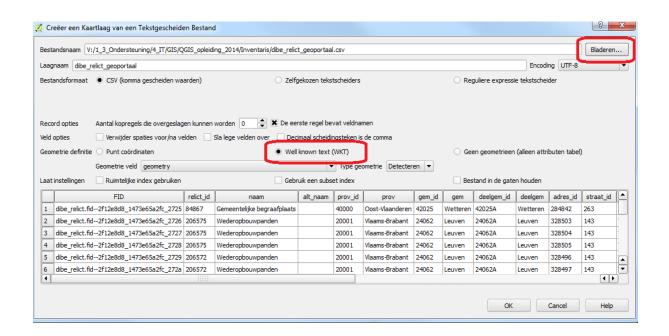

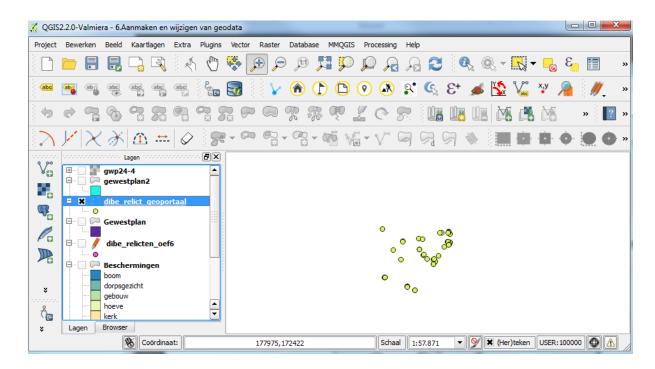
Klik op de Save knop (in de editeer-knoppenbalk) om de wijzigingen op te slaan.

- Tekstbestanden met X,Y coördinaten kunnen ingeladen worden als een puntobjectenlaag:
  - Kaartlagen > tekstgescheiden kaartlaag toevoegen > blader naar het bestand > OK
  - > creëer een kaartlaag van een Tekstgescheiden Bestand

Map: GIS\QGIS_opleiding_2014 > CVS2

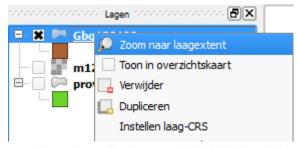

Oefening 7: Aanmaken en wijzigen van data

- Open het project "7. Aanmaken en wijzigen van geodata". Dit project bevat 2 lagen:
  - o Provincies_.shp
  - o Gbg138198

Op dit moment is geen enkele laag zichtbaar, hoewel deze toch aangevinkt zijn in het laagoverzicht.

- Gebruik de knop volledig uitzoomen om de volledige kaartextent te tonen. De provincies worden nu zichtbaar.
- Verplaats de laag Gbg138198 naar boven zodat deze zichtbaar wordt.
- Zoom in op de laag Gbg138198 > rechts klikken > Zoom naar laagextent

 Voeg de rasterlaag m12007.sid toe. Wanneer een coördinatensysteem gevraagd wordt, kies dan voor EPSG: 31370.

Plaats deze laag onder de Gbg138198 en boven de Provincies

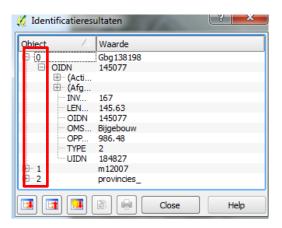

We willen enkele gebouwen identificeren, zonder informatie op te vragen van de andere lagen.

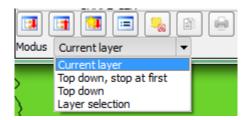
- Klik met de "Objecten Identificeren tool" op een gebouw.
  - Klik op OK.
  - Identificeer een willekeurig gebouw.

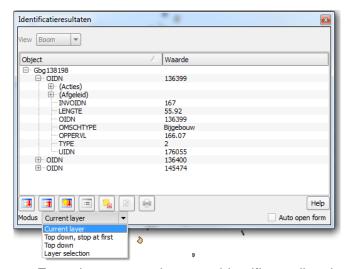
Hoeveel objecten worden er geïdentificeerd?

Minstens 3. Er wordt één provincie geïdentificeerd, één pixel uit de luchtfoto m12007 en één of meerdere gebouwen. Wanneer je relatief ver bent uitgezoomd en features dicht bijeen liggen, worden meerdere features tegelijk geselecteerd met één klik.

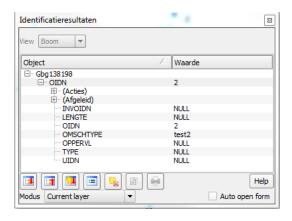

- Verander de modus naar "Current Layer"
- Om enkel de laag Gbg138198 te bevragen moet de Modus op "Current Layer" staan

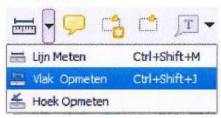

Zoom in op een gebouw en identificeer dit gebouw

- In het veld OPPERVL wordt de oppervlakte van dit gebouw weergegeven. Ga deze oppervlakte na met de meettool ▼.
  - Kies eerst voor de juiste manier van meten en meet dan de oppervlakte van hetzelfde gebouw.

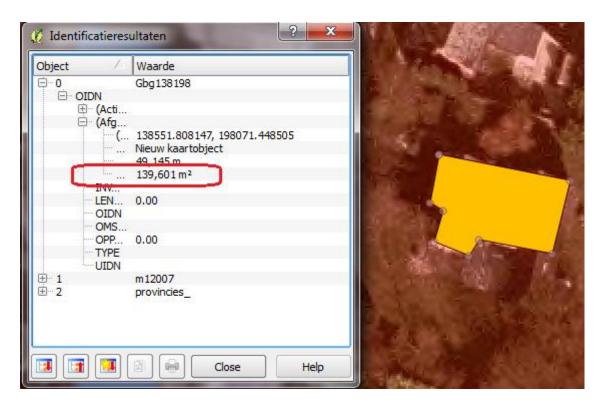

- Teken enkele gebouwen in door gebruik te maken van . Klik links om een vertex te plaatsen, rechts om te beëindigen. Vul voorlopig geen attributen in.
- Gebruik de identificeer-tool om één van die nieuwe gebouwen te identificeren en klik op het plus-teken naast "(afgeleid)".
- Hieruit kan de oppervlakte van het feature worden afgeleid. Onthoud deze om in te vullen in de attributentabel

Onthou de oppevlakte van het object.

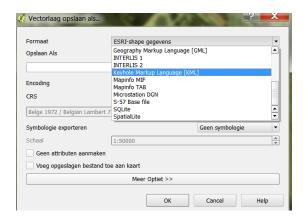
- Open de attributentabel van de gebouwen en vul voor minstens één nieuw gebouw de velden TYPE en OMSCHTYPE en OPPERVL in.
- Gebruik de Pan en Zoomtools/muiswiel gebouw te vinden.
- Zoom in op dit gebouw en pas de geometrie van het gebouw aan, door grebruik te maken van het Knooppunt gereedschap .

Om een vertex te verslepen, plaats je de cursor op de vertex en sleep je de vertex naar de juiste locatie. Om een vertex toe te voegen dubbelklik je op een stuk lijn tussen 2 vertices.

- Beëindig de editeersessie en sla je aanpassingen op
- · Sla deze laag op als een kml-bestand met dezelfde naam, in de folder van deze oefening.

- Voeg deze laag toe en merk op dat deze perfect gepositioneerd is op de andere gebouwenlaag.
- Klik rechts op de recent toegevoegde laag en open de eigenschappen van deze laag.
- Ga naar het tabblad Algemeen.

Welk coördinatensysteem heeft deze datalaag?

 Ga naar Project > Projectinstellingen > Tabblad Ruimtelijk Referentie Systeem (CRS) en vink "Gelijktijdige CRS-transformatie gebruiken" uit.

Wat gebeurt er wanneer geen gelijktijdige CRS-transformatie wordt toegepast?

 Sla het project op als Compilatieoefening_1_oplossing.qgs in de folder van deze oefening.